

УДК 378.016:616.31-053.2:37.015.3:005.32:37.091.212-054.6

DOI <https://doi.org/10.32782/health-2024.1.30>

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ В ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ «ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ»

Назарян Розана Степанівна,
доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри стоматології дитячого віку та імплантології
Харківського національного медичного університету
ORCID: 0000-0002-0005-8777

Кузіна Вікторія Вадимівна,
кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри стоматології дитячого віку та імплантології
Харківського національного медичного університету
Scopus Author ID: 57411965300

Ткаченко Марина Вікторівна,
доктор філософії, доцент,
доцент кафедри стоматології дитячого віку та імплантології
Харківського національного медичного університету
ORCID: 0000-0003-2731-4774

Ткаченко Ігор Геннадійович,
асистент кафедри стоматології дитячого віку та імплантології
Харківського національного медичного університету
ORCID: 0009-0006-1692-5077

У статті розглядаються питання мотивації іноземних студентів медичного університету до вивчення предмету «Дитяча стоматологія» з метою підвищення ефективності освітнього процесу та відповідальної підготовки майбутніх фахівців. Відомо, що навчальна діяльність найбільш успішна там, де вона максимально мотивована. Мотивація у психолого-педагогічних науках позначається як процес, у результаті якого певна діяльність набуває для індивіда відомого особистісного сенсу, створює стійкість його інтересу до неї і перетворює зовні задані цілі діяльності у внутрішні потреби особистості. Отже, реалізація студентом можливості отримати якісну освіту дуже тісно пов'язана з його мотивацією. Мотивацію формує певна система фактів. Оскільки факти можуть змінюватися, мотивація є динамічним процесом. Прагнучи до формування позитивної мотивації у цілому та намагуючись керувати нею, слід ураховувати ті особливості, які несе із собою викладання предмету у групі іноземних студентів. Кожен з іноземних здобувачів вищої освіти є представником певної культури, потреб та цінностей суспільства, з якого походить. Ці потреби, стереотипи суттєво впливають на вибір майбутньої професії молодою людиною. Формування позитивної мотивації в іноземних здобувачів вищої освіти до вивчення будь-якого предмету потребує своєчасного виявлення та врахування цих особливостей. Завдання викладача та його професіоналізм полягають у своєчасному реагуванні на зміни, будь то зміни контингенту здобувачів чи у методах викладання, чи навіть у сімейних обставинах когось зі студентів. Якщо викладач демонструє свою відповідність вимогам часу, упроваджуючи у навчання нові технології, надаючи сучасну інформацію, яка стосується змісту дисципліни, він своїм прикладом мотивує інших. Сьогодні, коли умови навчання іноземних студентів у нашій країні значно змінилися та стали ще більш дистанційними, для університетів життєво важливо створювати ефективне освітнє середовище, стимулювати інновації, організувати супровід та допомогу здобувачам освіти з метою забезпечення для них якості і результативності навчання.

Ключові слова: медична освіта, іноземні здобувачі освіти, мотивація в навчанні.

Rosana Nazaryan, Viktoriia Kuzina, Maryna Tkachenko, Ihor Tkachenko. Formation of positive motivation in foreign high school students to study the subject “Pediatric Dentistry”

The article discusses the issues of motivating foreign students of a medical university to study the subject of pediatric dentistry in order to improve the efficiency of the educational process and responsible training of future specialists.

It is well known that learning activities are most successful where they are maximally motivated. In psychological and pedagogical sciences, motivation is defined as a process by which a certain activity acquires a known personal meaning for an individual, creates the sustainability of his or her interest in it, and transforms externally set goals of

the activity into internal needs of the individual. Thus, a student's realization of the opportunity to acquire a qualitative education is very closely related to his or her motivation. A certain system of specific facts forms motivation. Because the facts may change, motivation is a dynamic process. When trying to create and manage positive motivation in general, it is important to take into account the peculiarities of teaching a subject in a group of international students. Each of the foreign students is a representative of a particular culture, needs and values of the society from which they come. These needs and stereotypes have a significant impact on a young person's choice of a future profession. Forming a positive motivation for foreign students to study any subject requires the timely identification and consideration of these features. The teacher's task and his professionalism is to timely response to changes. Whether it's changes in the student contingent or in teaching methods, or even in the family circumstances of some of the students. If a teacher demonstrates that he or she is up-to-date by introducing new technologies into teaching and providing up-to-date information related to the content of the discipline, he or she motivates others by example. Nowadays, when the conditions for studying for foreign students in our country have changed significantly and become more distant, it is essential for universities to create an effective educational environment, stimulate innovation, organize support and assistance for students to ensure the quality and effectiveness of their education.

Key words: *medical education, foreign students, motivation in education.*

Вступ. Якість освіти є дуже важливим чинником підготовки кваліфікованого фахівця у будь-якій галузі. Згідно із Законом України «Про вищу освіту», якість вищої освіти – це сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і зумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства [1].

Вища освіта передбачає надання певного спектру освітніх послуг. Отже, кожен, хто вибрав для себе шлях навчання у ЗВО, розраховує на отримання «якісного продукту». Проте формальна освіта в останні роки переживає значні потрясіння: спочатку COVID-19, а зараз через повномасштабне вторгнення росії на територію України. Пандемія 2019–2021 рр. вплинула на освітні системи в усьому світі, що призвело до майже повного закриття шкіл, служб дошкільної освіти та догляду, університетів і коледжів [2]. Навчання за умов карантину було викликом для системи освіти. Заклади вищої освіти вже мали напрацювання з надання освітніх послуг у дистанційному або змішаному форматі та були більш підготовленими для впровадження такої форми навчання.

Сьогодні умови навчання іноземних студентів у нашій країні значно змінилися та стали ще більш дистанційними. Для університетів сьогодні життєво важливо створювати ефективне освітнє середовище, стимулювати інновації, організувати супровід та допомогу здобувачам освіти.

Звичайно, робота з іноземними громадянами у таких умовах потребує досвідчених фахівців, належного інформаційного та технічного забезпечення. Також викладач медичного ЗВО має знати про особливості культури, організацію охорони здоров'я, форми контролю з предмету в країнах, громадянами яких є студенти, можливо, відмінності класифікацій, за якими розподіляють хвороби, та ін. Це необхідно для того, щоб краще

організувати учбовий процес та надати студенту можливості на основі отриманих знань скласти іспити не тільки в Україні, а й після незначної додаткової підготовки та адаптації в інших країнах.

Навчальна діяльність найбільш успішна там, де вона максимально мотивована [3, с. 68]. Мотивація у психолого-педагогічних науках позначається як процес, у результаті якого певна діяльність набуває для індивіда відомого особистісного сенсу, створює стійкість його інтересу до неї і перетворює зовні задані цілі діяльності на внутрішні потреби особистості. Отже, реалізація студентом можливості отримати якісну освіту дуже тісно пов'язана з його мотивацією. Оскільки мотивація – це внутрішня рушійна сила дій і вчинків особистості та одна з необхідних умов її активного включення в навчальну роботу, педагоги прагнуть управляти нею [4, с. 48].

Професійна мотивація – це чинники, процеси, які за відображення у свідомості спрямовують особистість до вивчення майбутньої професійної діяльності [5, с. 28]. Прагнучи до формування позитивної мотивації у цілому, слід урахувати ті особливості, які несе із собою викладання предмету у групі іноземних студентів. Кожен з іноземних здобувачів вищої освіти є представником певної культури, потреб та цінностей суспільства, з якого походить. Ці потреби, стереотипи суттєво впливають на вибір майбутньої професії молодою людиною. Вона має свої життєві погляди на престиж та користь спеціальності у громаді, у якій він у майбутньому бачить себе як спеціаліст, якісь особисті кар'єрні плани. Саме вони, базовані на внутрішніх потребах студента, стають досить потужним генератором розвитку у ході навчально-пізнавальної діяльності.

Мета та завдання. Репрезентувати шляхи до формування позитивної мотивації вивчення предмету «Дитяча стоматологія» у іноземних здобувачів на базі власного досвіду викладання.

Матеріали та методи. Узагальнення власного досвіду викладання предмету «Дитяча стоматологія» серед іноземних здобувачів.

Результати. Вище було звернено увагу на те, що особисті цінності та кар'єрні плани спричиняють значний вплив на формування мотивації. У зв'язку із цим серед багатьох предметів, навіть профільних, можуть відокремлюватися «важливі» та «неважливі». Цей умовний розподіл, коли студенту достатньо мінімального «задовільно» з предмету, може бути пов'язаний із недостатньою обізнаністю, особливостями складання майбутніх іспитів на підтвердження диплому у своїх країнах, чітким баченням себе як спеціаліста поза межами даної медичної сфери. Завдяки досягненням сучасної науки, розробленню нових матеріалів, технологій, устаткування лікар має змогу радикально змінити тактику лікування. У медицині, особливо у стоматології, де широко використовуються досягнення матеріалознавства, діє принцип «нові матеріали – нові можливості». І підтвердженням тому є багато прикладів. Зараз завдяки прогресивним технологіям є можливість зберегти тимчасові зуби дітям до моменту їх фізіологічної зміни, попереджуючи, таким чином, багато інших стоматологічних проблем. Тобто мотивація вивчати те, що тобі більш потрібне, дещо обґрунтована також радикальними розбіжностями у протоколах лікування, які пропонуються для вивчення програмою ВНЗ у різних країнах.

Розпочавши навчання в Україні, студент повинен бути готовим до спілкування не лише з українцями. Інколи в академічній групі присутні представники різних соціальних груп та віросповідань, які конфліктують між собою у своїх країнах чи навіть знаходяться у стані військових дій. Студенти, які походять навіть з однієї країни, різняться між собою за соціальним статусом, рівнем освіти, яку вони здобули до вступу в університет, між ними можуть формуватися певні міжособистісні стосунки, типові для суспільства та базовані на закоханості, бажанні бути «першим», лідером, інколи заздрості. Досить часто серед співвітчизників існує «головний», і він може значно впливати на події, що відбуваються у групі, і це може стати в нагоді викладачу.

Значну роль під час формування мотивації до засвоєння учбового матеріалу відіграє сам зміст предмету, який рекомендується до опанування.

Так склалося, що дітьми опікуються здебільшого жінки. Це стосується як побутового підходу, так і вибору багатьох фахових напрямів.

Дитяча стоматологія є відгалуженням стоматології, де більшість спеціалістів – це жінки. Чоловіки загалом демонструють небажання працювати з дітьми. Стресові ситуації, емоціональна напруга, рівень матеріальної винагороди, який може одержати лікар за годину витраченого часу чи цілком виконану роботу, відрізняються від протезування, хірургії чи імплантології.

Неабияке значення має при цьому ставлення у суспільстві до проблеми лікування тимчасових зубів та у цілому до проблеми стоматологічного здоров'я дитини. Воно, своєю чергою, зумовлює спектр надання стоматологічної допомоги дітям та кількість відвідувань дитячого стоматолога у приватних клініках, адже для кожного здобувача стоматологія – це його майбутній бізнес, за рахунок якого він розраховує утримувати себе та свою родину.

Перехід на дистанційний тип навчання додав певних труднощів в опануванні деяких складників навчального плану. Проте з'явилися додаткові можливості забезпечення доступу до якісної освіти для всіх здобувачів. Так, наприклад, для студента відсутність прямого спілкування з викладачем компенсується можливістю без обмеження переглядати відеолекції та відео із записом виконання практичних навичок, прослуховувати аудіосупровід до клінічних кейсів.

Спілкування з викладачем та позитивна атмосфера занять дуже важливі для мотивації вивчати предмет. Викладач сподівається, що знання, які він намагається донести, коли-небудь знадобляться студентам. Його завдання – розкрити значення та необхідність свого предмету для майбутнього життя. Приємно, якщо хтось бачить себе дитячим стоматологом уже у студентські роки. Але якщо й ні, то згадка про те, що через кілька років хтось матиме своїх дітей і саме вони будуть потребувати вчасної оцінки розвитку зубо-щелепної системи, істотно змінює ситуацію.

Неабияким значенням при цьому є акцент на те, що в сучасній дитячій стоматології успішно працює багато чоловіків. Наприклад, у мережі Facebook у групі Pediatric dentistry forum дитячі стоматологи викладають фото своїх підходів до вирішення інколи дуже важких клінічних випадків. Авторами всесвітньовідомих підручників із дитячої стоматології є не тільки жінки, а й чоловіки, і часто зі США, Індії, Туреччини, Ізраїлю.

Дистанційне навчання значно розширило можливості викладача в аспекті зміни формату викладання. Так, створення електронних курсів дало змогу поділити значний обсяг інформації, але вод-

ночас не втратити зміст. Студенти мають змогу швидко звертатися до конкретної «перевіреної» інформації шляхом натискання на посилання.

Висновки. На прикладі власного досвіду нами ще раз було підкреслено загально визнане ствердження про те, що навчання ефективніше діє тоді, коли мотивоване, професійно та осо-

бистісно спрямоване. Ураховуючи постійні зміни в суспільстві, навколишньому середовищі, науці, пошук засобів та методів, які формують мотивацію до навчання, є перманентним процесом та потребує подальших досліджень із метою досягнення успіхів у фаховій підготовці випускників закладів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?reg=1060-12>.
2. Education: From COVID-19 school closures to recovery. URL: <https://www.unesco.org/en/covid-19/education-response>.
3. Бондар Л.В., Литвинчук Н.Б. Мотивація навчальної діяльності студентів як провідний чинник підготовки майбутніх фахівців. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»*. 2020. № 11. С. 67–71.
4. Колчигіна А.В. Специфіка навчальної мотивації студентів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. 2018. № 1(2). С. 46–50.
5. Бугрименко А.Г. Внутрішня і зовнішня навчальна мотивація у студентів педагогічного ВНЗ. *Психологічна наука і освіта*. 2006. № 4. С. 28.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy "Pro osvitu". URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?reg=1060-12>. [in Ukrainian]
2. Education: From COVID-19 school closures to recovery. URL: <https://www.unesco.org/en/covid-19/education-response>.
3. Bondar L.V., Lytvynchuk N.B. (2020). Motyvatsiia navchalnoi diialnosti studentiv yak providnyi chynnyk pidhotovky maibutnix fakhivtsiv [Motivation of students educational activity as a leading factor in the training of future specialists]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*. Seriiia "Psihholohiia": naukovi zhurnal. Ostroh: Vydvo NaUOA. № 11. S. 67–71. [in Ukrainian]
4. Kolchyhina A.V. (2018). Spetsyfika navchalnoi motyvatsii studentiv [The specifics of students educational motivation]. *Naukovi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia "Psihholohichni nauky"*. Kherson. № 1(2). S. 46–50. [in Ukrainian]
5. Buhrymenko A.H. (2006). Vnutrishnia i zovnishnia navchalna motyvatsiia u studentiv pedahohichnoho VNZ [Internal and external educational motivation of students of a pedagogical university]. *Psihholohichna nauka i osvita*. № 4. S. 28. [in Ukrainian].